

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Alapította: Ferencz Lajos

XII. évfolyam 4. (119.) szám

2008. augusztus-szeptember

Rozsnyai Ervin:

Jelek és kérdőjelek (A globalizálás ellentmondásairól és távlatairól)

Szabadverseny korszaka óta a tőke rendszeresen növeli a termelékenységet, hogy extraprofitra tegyen szert, és helytálljon az öldöklő versenyben. Időről időre *termelékenységi forradalmat* hajít végre: ha régi technikai bázisán nem tud már elég profitot előállítani, akkor egész gazdasági szerkezetét átépíti, intézményrendszerével, politikai, jogi és ideológiai felépítményével együtt. Ilyen forradalom zajlott le a 19. sz. 70-80-as éveiben (amikor a kapitalizmus áttért a gőzenergiáról a villamos energiára, a szabadverseny korszakról az imperializmusra), legújabbban pedig a 20. sz. utolsó évtizedeiben, az informatikai és elektronikai forradalom vívmányainak tömeges bevezetésekor.

A nagyobb termelékenység elsősorban a termelés hatékonyabb eszközein és eljárásain alapul. Javul az önköltség, a korszerűbb tőkék kiszorítják a lemaradókat (majd őket is kilökök a még korszerűbbek). Ebben a gyorsuló mozgásban rendszeresen csökken a munkások aránya a növekvő teljesítményekhez és technikai kapacitásokhoz képest. Profitot azonban csak a munkások termelnek, és ha az általuk kezelt, egyre bonyolultabb termelőeszközök növekvő befektetéseket, de apadó munkáslétszámot igényelnek, akkor egységnyi befektetésből a tőke egyre kevesebb profitot nyer: csökken a profitrátája, nyereségének a lekötött tőkéhez viszonyított aránya. *Muszáj* korszerűsítene, erre sarkantyúzza saját mohósága és a verseny kényszere; de minél hatékonyabb berendezéseket alkalmaz, annál alacsonyabb rátával kell megelégednie, hacsak nem folyamodik határozott ellenintézkedésekhez (elsősorban a kizsákmányolás fokozásához). Igyekszik emellett újabb piacokat hódítani (többnyire versenytársainak rovására), hogy több árut adjon el, mint azelőtt, s ha

profitrátája kisebb lett is, összprofitja mégis nagyobb legyen.

A régebbi termelési forradalmakban csökkent ugyan a munkások *viszonylagos száma* (az általuk kezelt termelőeszközök megnövekedett hatékonyságához képest), de *abszolút számuk* rendszerint növekedett (mert a tőke terjeszkedett, bővítette termelését). A jelenlegi termelési forradalomnak éppen az az egyik fő sajátossága, hogy a centrumországokban (ahonnan a termelési forradalom kiindul), a kapacitások megsokszorozásával egyidejűleg, *abszolút értelemben is csökken az ipari munkások száma*. Mégpedig *ugrásszerűen és tartósan*, lejtmenetű átlagolva a piaci hullámzásokat.

A tőkés globalizálás néhány indúteka és ellentmondása

A tudományos és technikai forradalom vívmányaira épülő új termelési bázis rendkívül költséges beruházásokkal jár, a költségek megtérülését pedig könnyen megghiúsíthatja az az ellentmondás, amely a felduzzadt kapacitások és a zuhanó munkaerő-szükséglet között keletkezik. Felszökik a munkanélküliség, esik a fizetőképes kereslet, és a hazai piac éppen akkor szűkül össze, amikor a piacok többszörösére lenne szükség. Nemzeti keretekben az ellentmondás megoldhatatlan; csak hatalmas multinacionális cégek birkózhatnak meg vele, amelyek képesek a termelést világpiaci méretekben, globálisan megszervezni.

A piacprobléma kiélezi a nyersanyagforrásokért vívott harcot, és mindkét jelenség összekapcsolódik a globalizálás mélyebb indítékával, a profitrátára nehezedő, minden korábbinál súlyosabb nyomással. Az ipari munkaerő-szükséglet zuhanása a centrumországokban összeroppanthatná a profitrátát, ha a tőke nem terjesztené ki tevékenységét világméretű-

vé, nem zúdítana új meg új bérmunkás-tömegeket a termelésbe az alacsony bérű országokban. Miközben tehát folyamatosan és tömegesen taszítja ki a munkásokat a fejlett régiókban (hogy leszórítsa az önköltséget), a perifériákon frissen proletarizált tömegekkel pótolja őket (hogy emelkedő profitrátával ellensúlyozza a centrumokban bekövetkező rá-tacsökkenést, illetve a gyártás kitelepítésével félemlítse meg munkásait, ne-hogy békétlenkedjenek reálbérük megnyirbálása miatt).

A globalizált üzleti porondon óriások viaskodnak a zsákmányért, váltakozó sikerrel: mindig azé lesz a pálmá – ideig-óráig –, aki győzi az önköltségcsökkentési hajszát, és képes rendszeresen hatékonyabbra cserélni termelő berendezéseit. Ez a hajszája, illetve a technikai alapjául szolgáló termelési forradalom, a 20. század 70-es éveitől felgyorsult. Maga a gyorsulás nem új jelenség: azelőtt is felpörögtek a termelési forradalmak, mihelyt saját eszközeikkel kezdték vívmányaikat előállítani és tökéletesíteni (például megindult a gépek gépekkel való gyártása a régi kézműves módszerek helyett). Korunk termelékenységi forradalma azonban nagyságrendekkel túl felül hatékonyságban minden korábbit, és annyira felgyorsította a tudományos és technikai megújulást, hogy ami ma még korszerű, holnapra elavul. *A technikai forradalom állandósult, permanenssé vált.*

Erre a szakadatlan megújulásra csak a multinacionálisok képesek a maguk rop-pant tőkeerejével; és a világpiaci verseny rá is kényszeríti őket. De a leghatalmasabb tőke sem vállalhatja ilyen szédítő ütemet a termelés globalizáltsága nélkül. Az elavult termelést és termékeket régebben kielejtették a válságok. Most mód van rá, hogy a centrumok kiüregedő technikáját továbbra is jövedelmezően

működtessek a perifériák olcsó munkerejével, és az eladhatatlan termékeket is továbbadják a „fejlődőknek”, olyan pénzen, amely régebben tűzrevaló papírhalommá értéktelenedett volna, de manapság kölcsönként a „fejlődőkhöz” vándorol, ők pedig megvásárolják rajta hitelezőiktől az elfekvő bővít, és vele a hitelezők esedékes válságát. E sikeres manőverekért a tőzsdék bőségesen megjutalmazták a cseles centrumcápákat, akik zsebeikbe gyűjtik a munkások halmozódó ingyenmunkáját, valamint a „fejlődőktől” bevasalt kamatokat (pontosabban, a kölcsönpénzzel kipréselt, annak sokszorosára rúgó örökjárdékot).

Hosszan lehetne még sorolni a globalizált kapitalizmus következményeit és ellentmondásait. De talán ennyi is elég annak érzékeltetésére, hogy mennyire létkérdése, *sine qua non*ja a mai tőkének a *perifériák proletarizálása*. Ehhez kapcsolódnak a következő megjegyzések.

Fogy-e a munkásosztály?

Lapunk 2-3. oldalán ismertetjük a „Wall Street Journal” cikkét az *indiai munkaerőhiányról*. Már a gondolat is furcsán hangzik: munkaerőhiány a világ egyik legnépesebb országában, az iszonyatos mélyszegénység hazájában, ahol a nagyvárosok utcáit ellepik a koldusok és hajléktalanok?

Természetesen nem „általában vett” munkásokban van hiány, hanem *szakmunkásokban*. Indiában – írja az amerikai nagyitőke szócsöve – az építőiparban foglalkoztatott munkások több mint 80 százaléka a mezőgazdaságból jött tanulatlan munkás, jórészt írástudatlanok, ásóval, lapáttal, a bibliai idők szerszámaival dolgoznak. A gyors városiasodás azonban nagyarányú infrastrukturális építkezéseket követel, amelyeket pusztán kézi eszközökkel és szakmunkások nélkül képtelenség elvégezni. A cégek maguk kezdtek hozzá a tömeges szakképzés megszervezéséhez – közli az amerikai lap, és hozzáteszi, hogy a szakmunkáshiány más fejlődő országokban is megfigyelhető.

Miért fontosak ezek a megállapítások?

A tőke elpusztul önmaga bővített újratermelése nélkül; a mai globalizált versenyben tehát lehetetlen abbahagynia az állandósult termelékenységi forradalmat, amely az *ipari munkások létszámát szükségszerűen lecsapolja a centrumokban, és feltölti a perifériákon*. Ez – egyebek közt – annyit jelent, hogy a *centrumok ipari munkásainak létszámcsökkenése*

korántsem azonos a munkásosztály általában vett lemorzsolódásával; ahogy a proletariátusnak a szolgáltatásokban való szétszóródása sem azonos a koncentrált ipari munkásság megszűnésével. Ha a profit és a versenyképesség érdekében a tőke megriktítja a munkásságot a világ egyik övezetében, akkor szükségképpen újratermeli, ugyancsak a profit és a versenyképesség érdekében, más övezetekben.

Honnan szerzi az utánpótlást, a kizsákmányolás megújuló anyagát? Döntően az elmaradott országok elmaradott mezőgazdaságából, amely az olcsó munkaerő elsőrendű forrása. Ez a munkaerő azonban tanulatlan, a legegyszerűbb ipari munkák elvégzésére is alig alkalmas. Miközben a behatoló és terjeszkedő tőke szétrombolja a hagyományos mezőgazdaságot, és a tengernyivé duzzadt nyomorúság elárasztja a városokat, munkaerőhiány lép fel, nincs elég szakképzett munkás az új ipari és infrastrukturális feladatok ellátására. A tőke kénytelen megszervezni a szakképzést, a kultúra alapelemeinek oktatását, az egészségügyi és szociális ellátás bizonyos minimumát. Emelkedik ezáltal a munkaerő értéke; és emelkedik az ára is, részint a növekvő kereslet, részint a képzettebb munkáscsoportok nagyobb önvédelmi és érdekvédelemérti képessége miatt. A növekvő bérek megemelik a tőke önköltségét; süllyedni kezd a profitráta, a tőke további terjeszkedése akadályokba ütközik. Szerencsére kéznél van a bevált recept: munkásokat bocsátanak el – lám, a periféria kezd felzárkózni a centrumokhoz! –, hatékonyabb technikával helyettesítik az élőmunkát. Lejjebb ereszkedik az önköltség, de előbb-utóbb a profitráta is – ami újabb tömegek proletarizálására készíti a tőkét a még alacsonyabb béru perifériákon. És így tovább.

Hol a vége ennek az ámokfutásnak?

A munkásosztály forradalmi tartalékairól

Miután a monopoltőke lapátra tette és szétszórta a centrumokban a hagyományos nagyipari munkásság jelentős részét, a maradékot pedig sakkban tartja a munkaszervezés új formáival, kérdésessé vált, hogy maradt-e valami a munkásosztály egykori forradalmi potenciáljából, illetve van-e még egyáltalán munkásosztály. A polgári közgazdászok divatba hozták a „posztindusztriális” korszak fogalmát. Más teoretikusok viszont úgy látják, hogy a bérmunkások száma inkább gyarapodott, nemhogy csökkent volna, hiszen hozzájuk kell sorolni az üzemmérnököt, a számítógépes könyvelőt, mindenkit, aki bérmunkából él, és értéktöbbletet termel. Van ebben igazság (bár az osztályhelyzetnek nem a tulajdonviszony az egyedüli ismérve). De talán pontosabb lenne a kép, ha nem pusztán a centrumok, hanem a *globális folyamatok nézőpontjából* ítélnék meg a kérdést. Ebben a megközelítésben nem kétséges, hogy a tőke *egyidejűleg morzsolja a munkásosztályt a centrumokban, de szervezi és részben ki is képezi a perifériákon*; az elégedetlenség pedig, amely párhuzamosan halmozódik a két övezetben, hatalmas *forradalmi robbanások* lehetőségét rejti. *Objektív forradalmi potenciál ez, amelyet maga a tőke gerjeszt, egyszerűen azért, mert természetéből adódóan nem tehet mást.*

Ez a potenciál ma még a romok alatt vergődik, amelyekkel betemette a szégyenletes szovjet önfelszámolás és a baloldali fegyverletétel. Rákövesedtek a politikai passzivitás szeméthyegyei, a munkahelyekért folytatott versenyharc vadállati ösztönei, az egekig felbúzó rasszizmus. Csak a baloldal hozhatja ismét napvilágra – feltéve, hogy képes lesz önmagát is megszabadítani a sajátmagára zúdított szennyből.

Munkaerőhiány (?) Indiában

A New York-i „Wall Street Journal”-ban nagy figyelmet érdemlő cikk jelent meg a következő címmel: „Kevés az indiai – a munkaerőhiány lassítja a fejlődést” címmel.

„Az 1,1 milliárd lakosú India *krónikus munkaerőhiányban szenved*” – írja a cikk. Az agrárország gyors városiasodása új lakások, irodák, bevásárlóközpontok, repülőterek, utak, erőművek, ipari parkok tömeges építését követeli. Az

ipari szakmunkáshiány azonban akadályozza a gazdasági növekedést.

Az infrastrukturális fejlesztésekre szánt beruházások becsült összege a következő hat évben több mint 60 milliárd dollár lesz, a munkaerőszükséglet pedig, az indiai Építőipari Fejlesztési Intézet számításai szerint, kb. egyharmaddal fogja meghaladni a munkaerőpiac jelenlegi kínálatát.

A szakmunkáshiány más fejlődő or-

szágokban is megfigyelhető – például Kínában; de Kelet-Európában is, különösen Lengyelországban és Szlovákiában, ahonnan nagy számban vándoroltak el a szakmunkások a nyugati országokba. Az Öböl-országokban az olaj

magas világpiacon nagy építkezési konjunktúrát idézett elő, és az ott tevékenykedő, nemzetközileg ismert cégek a szó szoros értelmében versengenek a tanult és tanulatlan munkásokért egyaránt. Főleg Pakisztánból és Indiából bevándorolt munkásokról van szó, akiket a magasabb bérek vonzottak ide.

Indiában az építőipar jelenleg 33 millió embert foglalkoztat; több mint 80 százalékuk a mezőgazdaságból jött tanulatlan munkás, jórészt írástudatlanok.

Olyan emberek ezek (gyakran asszonyok is), akik nehéz terheket cipelnek a fejükön, árkokat és csatornákat építenek ásóval és lapáttal, csöveket hajlítanak kalapáccsal.

Az indiai oktatási rendszer szakképzési lehetőségei korlátozottak. A cégek maguk kezdték hozzá a tömeges szakképzés megszervezéséhez. Az egyik legnagyobb indiai építőipari magánvállalat, a *Reliance Industries*, két évvel ezelőtt, amikor egy óriási olajfinomító építéséhez 70 000 munkásra lett volna szüksége, de nem talált annyit a piacon, közel 10 000 embert maga lépezett ki különböző építőipari szakmákra, hogy határidőit teljesíthesse.

Munkásnők egy indiai építkezésen

Aradi Pál:

Márpedig itt rendnek kell(-ene) lenni!*

Gondolatok Monok és augusztus 20. kapcsán

Egy agyongyötört, cserbenhagyott nép kívánsága ez a rendteremtő akarát?

Vajon mit rejt ez a kívánság egy olyan társadalomban, amely sűrűn változtatja alapértékeit?

Az elmúlt században annyiszor változtatott irányt a magyar történelem, hogy az ember beleszédül. Alig múlt el az első világháború vihára, máris jött az őszirózsás forradalom, majd a magyar Kommun. Utána következett a fehérterror és a fehérlovás, tenger nélküli tengernagy féktelen, esztelen, dicstelen uralma. Ez a bölcsnek nemigen mondható országvezető a messzi Don-kanyarba küldte a katonák ezreit, hogy ott védjék a hont. A végkifejlet a csirkefogók totális terrorja volt, amely a zsidó, cigány, kommunista, stb. emberek százait irtotta itthon, küldte ki a halálgyárakba, lőtte a Dunába.

Jött a fellelegzés, az újjáépítés, megindult a fejlődés. A zsellérek sártengerországából kiszéplült, művelődő ország lett. Olyan ország, ahol szociális biztonság volt, a paraszt is nyugdíjhoz jutott, az emberek zöme bízott a jövőben. Egyvalami azért valóban nem volt a negyven év alatt: nem volt eldorádó a kőle-

rek, szélhámosok, esztelen Nyugat- és Amerika-imádók számára.

A múlt század magyarságának azonban volt egy tulajdonsága, és megvan ma is: olyan virtus, amelynek forrása az embertársainkkal szemben érzett esztelen harag, a békülésre való képtelenség. Olyan szemlélet, amelynek a veleje körülbelül ennyi: "Akinek a tehene megdöglik, rögvést nem siratja, ha a szomszédé is úgy járt." És hadd említsek még egy kevésbé dicséretes tulajdonságot: ez pedig a hátsógondolatoktól fűtött ügybuzgóság. Amikor a nyílászár volt előnyös, rengeteg volt Magyarországon a nyilas, amikor embermentőnek kellett lenni, annyi zsidóbújtató hős és partizánsegítő lakos került elő, hogy az országos lélekszám sem tett ki annyit. Hányan kiáltották ki ezek közül ellenségnek a testvérüket, apjukat-anyjukat, játszották meg a legjobb nyilast, partizánt, kommunistát. Most, a rendszerváltás után, a kommunista az, akit üldözni illeik, és főleg előnyös felemlíteni a múltrendszerbeli üldöztetést. Annyi üldözöttje van a Kádár rendszernek, hogy felvetődik a kérdés: akkor végül is ki

volt kommunista? Hova lett az MSZMP 800 ezres tagsága?

Zavart, becsavarodott társadalom ez.

Olvasom a Népszabadság 1980. évi augusztus 20-i számát: „Magyarország élelmiszeripari és mezőgazdasági termékei a világ 180 országában jelennek meg keresett, versenyképes árucikként.”

És most, 2008-ban?

Azt hallom, hogy a mezőgazdasági termelőtől uzsorások, szélhámosok veszik át áron alul a megtermelt árut, amiért egész évben megszenvedett. Arról is tudok, hogy az Európai Unió annak a szőlősgazdának fizet, aki a szőlőjét felszántja, megsemmisíti. Arról meg különösképpen tudok, hogy a hiperszuper marketekben, olcsónak mondott áron, a Nyugat selejtjét árusítják, legyen az élelmiszer vagy iparcikk.

Azt mondják: rendnek kell lenni. Dolgozni kell. Segélyt csak az kapjon, aki megdolgozik érte.

De kérdem tisztelettel: hol az a munka, meg tetszik tudni mondani? Hol vannak a gyárak, a téeszek, hová lett a géppark, a széthordott téesz-vagyon? Ugyan mitől van ma munkanélküliség, tessék már megmondani, az előző rend-

*A szerző a Borsodi Civil Közéletiek Szövetsége – Szociális Mozgalom elnöke.

szerben miért nem volt? És ha nem volt az előzőben, miért volt az előző előtti-ben? Lehetséges, hogy a munkanélküliség válogat a rendszerek között? Hogy jobban vonzódik az önökéhez, mint a

szocializmushoz? És hadd kérdezzek még egyet: mit dolgozzon az, aki ha belefesül, akkor se talál munkát? Fényezze ki a polgármesternék cipőjét, vikszel-

je fényesre a tehéntrágyás polgármestéri udvart?

Persze, biztos van, aki rácsapna a szájára annak, aki ilyeneket kérdez. Mert hát rendnek muszáj lenni.

KI A SZOBÁBÓL, KOMMUNISTÁK!

Még mindig vagyunk pár ezren, akik nyíltan kommunistának valljuk magunkat 19 évvel a rendszerváltó ellenforradalom után. Pedig nem könnyű. Aktív dolgozó elvtársainknak van elsősorban félni valójuk. Még a baloldaliság vállalása is egyre nehezebb. Hiszen a magát baloldalinak hirdető kormány neoliberais népnomorító politikát folytat. Hiszen – részben a polgári baloldal lejáratódása miatt – hovatovább a parlamenti jobboldal és a szélsőjobboldali fekete-mellényesek diktálnak szép hazánkban.

A kommunisták nagy része azonban visszahúzódott a szoba melegébe vagy hűvösébe. Legfeljebb a politikai előadásokra és vitákra megy el. Igen, tudjuk: a mai helyzetben főként az idősebb generáció őrzi a vörös paraszt. 70-80 évesen nem könnyű aktívnak lenni, szervezni a mozgalmat. Az aktív korúak pedig – ha van munkájuk – túlhajszoltak. Sokan a mindennapi betevő falatért küzdenek. Későn érnek haza a munkából, holt-fáradtan zuhannak az ágyba.

És mégis! *Vannak, vagyunk, akik mindennap teszünk valamit elveink szellemében mozgalmunkért.* Vannak állásban lévő, az esetleges hátrányokat is vállaló aktív dolgozók és fiatalos nyugdíjasok, akik rendszeresen tevékenykednek a pártpolitikában és a nyíltan baloldali, marxista gyökerű civil mozgalmakban. Vagyunk egynéhányan, akik részt veszünk több baloldali szerveződés munkájában, az ATTAC mozgalomban, a Szociális Fórum mozgalomban, a nem-

rég zászlót bontott Szociális Chartában, a Magyar Antifasiszta Ligában. Utóbbiakban egyfajta összefogásos, népfreontos politikát képviselünk, és építjük nemzetközi kapcsolatainkat is. Sokan marxista vagy más baloldali irányzatú újságokat, internetes lapokat szerkesztenek. Vannak közöttünk mérnökemberek, akik 75 vagy 90 (!) évesen több baloldali civil-szervezet nevében tanácskozássorozatokat szerveznek Bős-Nagymaros szerepéről a rendszerváltásban, a vele kapcsolatos anyagi veszteségekről és a terv jelenlegi megvalósíthatóságáról. Nem szűk körben, hanem szakemberek, minisztériumi szakértők bevonásával, jelentős visszhangot keltve.

Társadalmi munkát vállaló elvtársaink azonban – tapasztalataim szerint – túl vannak terhelve. Gyakran mások helyett, több ember helyett, erejüket megfeszítve és egészségüket veszélyeztetve dolgoznak. Elvtársaink többsége – enyhén szólva – nem áll sorba a feladatokért. Pedig régebben mindenféle szervezetben az aktivitás volt a tagság egyik feltétele.

Mi az oka ennek a negatív változásnak? Ha tárgyilagosak akarunk lenni, bizony kemény következtetéseket is ki kell mondani.

Vereség után a mozgalmak mindig visszaesnek, s az országos, sőt nemzetközi jobbra tolódás sem könnyíti meg a munkánkat. Ilyen körülmények között gyakori az a megítélés, hogy úgysem lehet tenni semmit, vagy az eredmény

nincs arányban az erőbefektetéssel. De hát akkor ki adja át a stafétatöböt, ki ébreszti öntudatra a következő generációkat?

Sajnos azonban nemcsak erről van szó. Az átmenetileg vereséget szenvedett szocialista irányú fejlődés egyfajta kispolgári jólétet teremtett. A határozottan baloldali aktív dolgozók és a rendszeres nyugellátásban részesülők közül nem kevesen *a mindennapi szerény jólét foglyaivá váltak.* E tekintetben kitüntetett szerepe van a televíziónak. Egyik elvtársunk, akit megkérdeztek, hogy eljön-e az antifasiszta tüntetésre, azt válaszolta: szívesen jönne, de nem akarja elmulasztani a tv-sorozat aznapi epizódját. Hát ezt hallva, belém szorult a szó, és nagyon elszomorodtam. Vannak olyan elvtársaink is – talán nem túl sokan –, akik beállnak a fogyasztói hajszába, rendes foglalkozásuk mellett túlmunkát vállalnak, több állást halmoznak, s baloldali lelkük megmentésére már nem marad erejük.

A Marx Károly Társaságot is kevesen viszik a vállukon. Sok aktív emberre lenne szükségünk, hogy javuljon a szervezettség, elevebb legyen a társasági élet, el tudjuk kerülni a másfélezer példányban megjelenő Dialektika terjesztésében a bosszantó hibákat, szorosabbra fűzhessük kapcsolatainkat az emberekkel, más civil szervezetekkel.

Ki a szobából, elvtársak!

Farkas Péter

Szakértői kormány

Hallgatom volt évfolyam- és csoporttársam, az SZDSZ-es politikus Horn Gábor logikai bakugrásoktól messze nem mentes magyarázatait és magyarázkozásait a szakértői kormány szükségességéről, mint az ország javát egyedül szolgáló megoldásról.

A szakértői kormány azért szakértői (ez a vezérmotívum), mert olyan nem-politikus politikusokból áll, akik közel két éves mandátumok leteltéig még egy szalmaszálát sem tesznek keresztbe azért, hogy később is a politikai életben maradhassanak, hogy politikusi karriert

fussanak be. Ami csak annyit jelenthet – bár érhető okokból nem mondják ki –, hogy ez a kormány mérlegelés nélkül (tűzzel-vassal) ráerőszakolja az országra azokat az intézkedéseket, amelyek a legteljesebb mértékben kiszolgáltatják a hazai és a transznacionális tőke érdekeit. (Radikálisan növelik a munkaerő abszolút és relatív kizsákmányolását, a tőke vadászterepévé változtatják az ún. közszolgáltatásoknak és szociális ellátásoknak azt a részét is, amely eddig nem állt közvetlenül a tőke uralma alatt; a lerongyolódó tömegeket pedig, amelyek képtelenek vagy „alkalmatlanok” az „öngondoskodásra”, az ország sze-

métdombjára hajtják, hajléktalanná teszik vagy gettóba zárják; és az utóbbi helyről időnként közmunkára vezénylik.)

Miért nem elegendő egy hordozható defibrillátor, amellyel a szoclib koalíció újraéleszthető egy szakértői kormány helyett, ha az utóbbit is – H. G. szerint – az MSZP és az SZDSZ *hathatós és együttes* támogatása működtetné? Miért? Mert ez a koalíció veszélyeztetné H. G. és pártja politikai túlélését – állítja H. G. Ez aztán az MSZP-s fából faragott SZDSZ-es vaskarika!

J. J.

Jogállami bohóságok

Bírósági ítéletekből közölt összeállítást a *Népszabadság* szeptember 4-i számában dr. Kende Péter, „Mindent szabad? – avagy a pincsikutyától a kirekesztésen át a tojásig” címmel, illetve alcímmel.

„Nézzük meg, mi mindent szabad, bírósági ítéletek szerint” – teszi fel a kérdést bevezetőben a szerző, és tényszerűen, dokumentumok felsorakoztatásával válaszol. „Szabad volt már 1994-95-ben Szabó Albertnek, a Szálasi Ferenc arcképével és tőle származó idézetekkel operáló Világnemzeti Népuralmista Párt vezetőjének, a zsidókat gyalázó kifejezések mellett arra szólítani fel a hatóságokat, hogy a magyarországi zsidókat távolítsák el a közhivatalokból, rekesszék ki őket a közéletből.” Forrásként a Fővárosi Bíróság 13.B.961/1994. jelzésű írártára hivatkozik a cikk írója.

„Szabad a Gede testvéreknek a legalantasabb rasszista könyveket is kiadni különösen, ha azok »csupán« reprinted.

Szabad Mónus Áronnak úton-útfélen zsidózni, Main Kampfort, Cion bölcseinek jegyzőkönyvét kiadni és terjeszteni. Szabad Mónus Áronnal szemben az őt antiszemitizmussal vádoló Mazsihiszt és annak néhány vezetőjét bocsánatkérésre kötelezni. Bocsánatkérésre Mónus Árontól!

Ítéletek özöne mondja ki, hogy – so-

kaknak – szabad antiszemitizmust fröcsögni cikkeikben a nyilvánosság előtt. Úgyszintén szabad focimeccseken és más jeles alkalmakkor kórusban ordítani: mocskos zsidók! Vagy: icig, icig, nem viszünk Auschwitzig! Amiképpen szabad – a rendőrség és az ügyészség állandó gyakorlata szerint – bármely állami ünnep fényét azzal emelni, hogy Zsidókat a Dunába! kórusoktól zengjen az utca.”

„Szabad a Legfelsőbb Bíróság ítéletei szerint 1944-ben embereket kínozni – persze, főként, ha zsidók is, meg kommunisták –, sok más mellett például Kristóf László csendőrnek. És ugyanezen ítélet alapján szabad zsidótörvényeket hozni és alkalmazni, lévén azok legitim magyar jogszabályok, amelyeket mindenkinek kötelessége végrehajtani. És később a bíróságnak szabad kimondani: ezzel a megkínzottak egyikének, Pintér Mariannak nem sértik meg a személyiségi jogait.

És ugyanígy – a Legfelsőbb Bíróság 272 háborús és népellenes bűntörvényműveitől ítéletei szerint – szabad a második világháborúban SS-tagnak lenni, háborúra és népiirtásra uszítani, a nyilas uralmat vezető poszton szolgálni, szabad gyilkolni, szadista módon kínozni.”

„Valamint szabad (Budaházy

Györgynek) lezárni az Erzsébet-hidat. És szabad Toroczkai Lászlónak – súlyos negyvenezer forint befizetése ellenében – tömeget vezényelni a tv-székház ostromára.

Szabad Magyar Gárda-tárgyalás idején elfoglalni a bíróság épületét, szabad a tárgyalóterembe kizárólag azokat beengedni, akiknek jelenlétét a Magyar Gárda illetékesei jónak látják.

És szabad – a véleménynyilvánítás adekvát formájaként – tojásokat dobálni, ha homoszexuálisok vonulnak fel. Csak azt kell mondani hozzá: azt hittem, szabad, hiszen ha szabad volt Demszkyre vagy a Microsoft-vezérre, akkor nyilván szabad a homokosokra is. ... Ha azonban ez a kibúvó nem jut eszébe az embernek, ha bizonyítva van, hogy a dobálást a rendőr ellenkező tartalmú felszólítása ellenére is folytatja – ezt csak úgy szabad tennie, ha aztán kemény negyvenezer forintot leperkál. Ám itt vigyázni kell: az eddigi ítéletek alapján mindenkire szabad tojást dobálni, egyetlen kivétellel: bíróra nem szabad, az ugyanis »alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást keltsen.«.”

És így tovább. Dr. Kende Péter bámulatos türelemmel sorolja az eseteket, bár egyetlen egy is sokat mond.

Szíveslátás

„Fáradjon beljebb, helyezze magát kényelembe” – tessékelte nyájasan a diót a diótörő.

Program

„Átugrom Bécsbe – mondta a koldus –, megnézem, ott milyenek a kukák.”

Igazság

Hová lett kezéből a mérleg?
Hová szemérről a kötés?
Úgy fekszik itt, akár a részeg.
Talán ellustult, vagy kivénhedt?
Lehetne egy kicsit serényebb,
hisz munka vár rá, nem kevés.
De ő csak hasal, heverészget,
s hallgat, mint hátában a kés.

Rozsnyai Ervin

Mi az igazság Bős-Nagymarosról?

Előző számainkban sorozatot indítottunk azzal a céllal, hogy szakemberek véleménye és hiteles dokumentumok alapján, erőnkhez mérten megismertessük olvasóinkat annak a pusztításnak a mértékével, amelyet a rendszerváltás okozott a magyar népnek a tervezett bős-nagymarosi duzzasztórendszer és erőmű felépítésének megakadályozásával, illetve a már felépített elemek lerombolásával.

Jelenlegi számunkban ismertetünk e témában egy figyelemre méltó levélváltást, valamint dr. Romány Pál volt földművelésügyi miniszter hozzászólását a kérdésnek szentelt áprilisi fórumunkon.

Dr. Sámsondi Kiss György, az Antall-kabinet kormánybiztosa, 1991. június 3.-i keltezéssel körlevélben hívta fel az általa kiválasztott személyeket, hogy vegyenek részt azon a pályázaton, amelyet „a Visegrád-Nagymaros közötti Duna-

szakasz helyreállítási programjának elkészítésére” írtak ki. A körlevelet elküldte többek közt dr. Karádi Gábornak, a Wisconsin Egyetem (USA) professzorának. Az alábbiakban ismertetjük (kisebbségi rövidítésekkel) a professzor válaszát.

„Mint a létesítmény (a tervezett erőmű – a szerk.) határozott támogatója, mélyszégyen csalódásomat kívánom kifejezni ezzel a döntéssel (az építkezések leállításával – a szerk.) kapcsolatban.” A döntés – írja a professzor – politikai indíttatású, „abban reális gazdasági, műszaki és környezeti megfontolások alig játszottak szerepet.” „Jóllehet én vagyok az Egyesült Államokban jelenleg az egyetlen olyan tudós-mérnök, aki nemzeti kitüntetést kapott a vízi erőművek vizsgálata terén kifejtett tevékenységért, észrevételeimnek valószínűleg semmi hatása nem lesz az Ön politikailag elkötelezett véleményére. Mégis szeretném

kategorikusan kijelenteni, hogy a nagy-marosi beruházásnak igen pozitív hatása lenne a magyar nemzetgazdaságra, és összességében pozitív környezeti változásokat eredményezne.”

„Talán hozzátehetném, hogy az Egyesült Államokban a vízi erőművek létesítésével és környezeti hatásával foglalkozó igazi szakemberek nagy melléfogásnak tekintik az Önök kormányának a nagy-marosi beruházás felfüggesztésére vonatkozó határozatát.”

„Önöknek, mint demokratikusan megválasztott kormánynak, ki kellene kérniük a nép véleményét, és nem szabadna egy hangos kisebbség befolyásának engedni. Igaz persze, hogy a demokráciában a nép is hozhat rossz döntéseket, és joga van arra is, hogy nevetségessé tegye magát. De mindezek figye-

lembe vétele mellett sem hiszem, hogy a kormánzatnak joga van a nép félrevezetésére. Semmi kétségem afelől, hogy ha a magyar néppel megismertetnék mindkét oldal érveit, és lehetővé tennék, hogy szavazzon a nagy-marosi beruházásról, akkor túlnyomó többségében az építés mellett szavazna. Úgy vélem azonban, hogy Magyarországon jelenleg még nem érett meg a helyzet arra, hogy a nép közvetlenül részt vegyen a demokratikus folyamatokban.”

Ide iktatjuk végül a Vásárhelyi Pál Társaság nyilatkozatát:

„Társaságunk a hazai vízépítő mérnököket tömöríti soraiiba. Nehéz beletörödnünk abba, hogy a folyamatosan napirenden lévő bős-nagy-marosi témában sehol nem kapunk nyilvánosságot, mert szakmai háttérünket nem hozzáértés-

ként, hanem érdekeltségként és elfogultságként kezelik.

A közelmúltban egy világszerte jól ismert, független szakértő e témával kapcsolatos véleményét szerettük volna közreadni. Miután kikértük a szerző hozzájárulását, hat helyen próbálkoztunk levelének nyilvánosságra hozatalával – eredménytelenül. Mindezek után úgy határoztunk, hogy fizetett hirdetésként tesszük közzé dr. Karádi Gábornak, a Wisconsin Egyetem professzorának dr. Sámsondi Kiss György kormánybiztos úr megkeresésére írott választát.”

(Forrás: Dokumentumok és vélemények a Bős-Nagy-Marosi Vízlépcsőről. Fehér könyv, Reális Zöldek, 1994. Lásd: Kék Duna Könyv. Dokumentumkötet. Kornétás Kiadó, 1998.)

Bős-Nagy-Marosi: a rendszerváltás főpróbája és a mai helyzet

Romány Pál, nyugalmazott miniszter, felkért hozzászóló előadása öt baloldali civilszervezet 2008. április 15-i összejövetelén.

Az 1980-as évek első felében még valódi szakmai elemzések készültek a Bős-Nagy-Marosi vízlépcsőről, például a Magyar Tudományos Akadémián. Ezek a tanulmányok a műszaki megvalósíthatóság, a környezeti hatások bemutatása mellett hiteles számításokat tartalmaztak a költségekről és finanszírozhatóságáról. Azóta először itt, a Zsigmond téri tanácskozáson hallottam komoly kimutatást arról, hogy ténylegesen mi mibe került, ki mivel tartozik, mekkora veszteségek keletkeztek.

Azok, akik a nyolcvanas évek végén a vízlépcső elleni tüntetéseket, az élőláncot szervezték, nem rendelkeztek hasonló elemzésekkel. Sem Vargha János, a Duna Kör vezetője, sem Lipták Béla, aki az amerikai Nemzetőrben lépett fel „A Duna védelmében”. És skandalum volt ilyen tudományos háttér nélkül döntést hozni, hívják az intézkedőt akár Németh Miklósnak, vagy akárki másnak!

Én merek a józan ész nevében a vízről beszélni, bár nem vagyok vízügyes. A „zöldek” légből kapott érvei ellenében a következő kérdést tettem fel a Tudományos Akadémián, a Vízügyi Bizottság ülésén: a jelenlévő urak közül – már ez az urak világában volt – garantálni tudja-e valaki, hogy a Gellért-hegy sohasem mozdul meg, nem csúszik a Dunába, s azt, hogy amennyiben ez megtörténik, akkor fog-e mindenki úszni tudni? Ez a kérdés azért volt fontos, mert a „zöldek” végső érve a Bős-Nagy-Maros vízlépcső

ellenében az volt, hogy mi lesz ha földrengés lesz? Ki lehet számolni bizonyos valószínűséget, ami adott esetben kicsi, de ilyen senki sem tud megjósolni! Érveim nyomán a témát levették a napirendről...

Mindaz ami a Duna hajózhatóvá tételére és Bős-Nagy-Maros ügyében a nyolcvanas évek óta folyik, az szégyen és gyalázat. Szégyen az országra, szégyen a gondolkodásra, szégyen a szavahihetőségre, szégyenteljes a tekintetben, hogy hogyan használjuk ki a kapacitásainkat, lehetőségeinket. S közben a Tennessee völgyében, a Po síkságon, a Duna ausztriai szakaszán gyönyörű vízlépcsők vannak. A bőszi vízmű pedig másfél évtizede működik, termeli a „fehér szemet”. Hatalmas vízlépcsők is épültek Dél-Amerikában, Ázsiában. Bős-Nagy-Maros ezekhez képest csak egy kis modell. Megépítették a hatalmas műveket, mert tudták, hogy ki kell használni a Föld vízkapacitását ahhoz, hogy biztonságos legyen a termelés, hogy a hatmilliárd embernek elegendő energia jusson, az emberiség megmaradjon. Ezért izgalmas a széles értelemben vett vízügy.

Mosonyi Emil, a kiváló mérnök ezt tudta, ellentétben azokkal, akik elvitatták a dunai vízlépcső megteremtése érdekében kifejtett érdemeit. Sajnálatos, ámde megérthető, hogy a 98 éves, Németországban élő mérnök a korábbi állami díját – emberi tartásból – múzeumnak, az érte járó pénzt egy egyházi kórháznak juttatta. Minderről csak egy szakmai lap adott hírt! Milyen ország ez?

Vigyáznunk kellene a megalapozatlan hangulatkeltekkel. A műszaki és gazdasági szakemberek szakértelmére kell

támaszkodni. Az ügy további tárgyalásánál is azt tartom alapvetőnek, hogy a hozzáértők foglalkozzanak vele.

Sajnos más műszaki dolgokkal is úgy vagyunk, hogy az a nagy hatalom, amit úgy hívnak, hogy sajtó, televízió, meg rádió, hamis, tudománytalan nézeteket terjeszt. Ahelyett, hogy a tájékoztatásért, régi „csúnya”, „elavult” szóval mondván, a felvilágosításért valamiféle felelősséget vállalna.

Nagyon fontosnak tartom, hogy a baloldali civilszervezetek újra felvetették Bős-Nagy-Maros ügyét és erről műhelytanácskozás sorozatot indítanak. Gratulálok mindenkinek, aki ebben a munkában részt vesz. Hajós Béla államtitkár barátomnak is, hogy előadásával bevezette ezt az újragondolási folyamatot.

Bevallom, kicsit pesszimista vagyok a tekintetben, hogy a közeljövőben és gyorsan fordulatot tudunk elérni. Pedig van sok vízügyi téma, amiről pl. a drága jó Bajnay Gordont és másokat meg kellene győzni. Itt van pl. az altatott Duna-Tisza csatorna ügye. Ott van nekünk egy olyan országrészünk, amely többet ér klimatikusan mint Kalifornia, csak vize nincsen. Még Horthy végezte el az első kapavágást. Aztán jött az élőlánc és a sok gibic, meg a csűrő-csavaró jogászok. Utóbbiak persze nem szerepeltek, nem is szerepelhettek fényesen a nemzetközi tárgyalásokon, pl. a Bős-Nagy-Maros ügyben a hágai Nemzetközi Bíróságon.

Jó lenne, ha ebben az országban végre nagyobb megbecsülést kapnának a technikai kérdések, azok az ügyek, amelyekből matéria, értékesíthető áru keletkezik!

Rónai Mihály András:

A pesti vértanúk*

Damjanich, Aulich, Dessewffy, Kiss Ernő, Knezich, Lahner, Lázár, Leiningen, Nagysándor, Pöltenberg, Schweidel, Török, Vécsei s utánuk is még Kazinczy Lajos, akivel voltaképp tizennégyen vannak, és Lenkey, akivel tizenötön lettek volna, ha börtönében elméje el nem borul – írjuk le neveiket október hatodikán; s most menjünk el az Újépületbe, e pesti Bastille-ba, mely *Neugebäude* néven száztizenkét évig, 1786-tól 1898-ig tehenkedett a téren, mely ma a Szabadság szép nevét viseli.

S amelynek azon a sarokudvarán, ahol ma a Hold utcával a Báthory utca találkozik, vértanúságukat azok szenvedték el, kik vértanúi nemcsak a nemzetnek, de külön Pestnek is.

Előző este, szalmazsákjába dugva, tört csempészték be cellájába Batthyány Lajosnak, Magyarország első miniszterelnökének. Ítélete halálra szült, mert Kosuthnak éveken át politikai támasza volt, s mert a király kezéből elfogadta a 48-as kormány elnökségét, s tisztét, ha Bécs iránt, mint mágnás, hiszékenyen is, s e hiszékenységre életét fizetve rá, de mindig becsülettel, hazafihoz méltón töltötte be. S ítélete *kötélre* szült, mert így parancsolta Haynaunak Zsófia főhercegnő, Habsburg Ferenc József anyja, ez a jezsuiták rózsaláncán járó asszony. Batthyány a becsapásztott tőrrel a kivégzés előestéjén mély törzsúrast ejtett a nyakán, s még hármat teste egyéb tájain. A magára húzott pokróc alatt gyilkolta magát, az ágya mellé állított őr nem hallotta egy nyikkanását sem. Orvost hívtak. Azt mondta az orvos, hogy felkötni nem lehet. Agyonlőni igen.

Sok vért vesztített, kétfelől támogatták, míg a vesztőhelyre ért. Ott bátran, dicső ügy vértanújához méltóan fogadta a halált. Féltérde ereszkedve kiáltotta a császári vadász-osztag puskacsövei előtt: „Éljen a haza!” majd a sortűzre a vezényszót is maga adta ki: „Allez, Jäger!”

A Hold utca s a Báthory utca sarkán e két kiáltás harsog még ma is. Énekükkel úttörők, honvédek felelnek reá, ha arra elvonulnak.

A többi felkötötték. Figyeld, utókor, nézd, amint vonulnak le Habsburg-parancsra az Újépület kisudvarára, sorban, egymásután.

Peter Geront nézd meg legelsőbbben is. A német értelmiség forradalmár fiát, az őszülő férfit, aki Aachenben született,

Bécs barikádjain vezényelte Október-rohamozó munkásosztágait, onnét mihozzánk jött, a bécsi diákok halálfejes légióinak élén verekedte végig a magyar forradalom legvéresebb csatáit, szuronysegezve s nótával az ajkán. Aachen szülötének, Bécs hőséne, Budapest vértanújának nyakán az Újépület kisudvarán megszorul a hurok.

És nézd utána Woroniecki Miciszlávot, a gáláns gyermekifjút, a lengyel herceget, aki úgy jött el hozzánk a lengyel légióba, harcolni és meghalni a magyar szabadságért, mint eszménye, lord Byron, a görögért. Elegáns mátkája, a mágnáskisasszony, annyit sem tett meg neki, hogy kihajolt volna szemközti ablakán, mikor akasztani viszik, pedig elüzent érte, kérte rá. Emlékét helyette a magyar szabadság génusza ölelte át.

A német és a lengyel: a szabadságért hazáról hazára harcoltak ők, s ha valamelyik országban csillaga lehullt, követték oda, hol újfent kigyúlt: s meghaltak érte, hol végképp – egy egész századra – leáldozott: a pesti Újépület udvarán.

Tisztelegjetelek előttük, hősihalottregimentek: Garibaldi magyar gyalogsága a Voltorno partján, a New-York-i háziezred magyar századai Lincoln zászlaja alatt, magyar vörösgárdista-ezredek az orosz polgárháborúban, a Nemzetközi Brigád magyar zászlóalja a Guadalajara s az Ebro partjain.

S akikért mind meghaltak: tisztelegj előttük, szabad Budapest!

Óreg emberek nyakán a kötél: akasztani viszik, ugyanarra a kisudvarra, a pesti Újépületbe, a hatvanhat éves Perényi Zsigmondot, az egy híján hatvan éves Csányi Lászlót. Az egyik mágnás volt, a 48-49-es országgyűlés felsőházának elnöke, főispánságot viselt nagyúr. Ugyanott, az öregekkel egyazon bitón haltak sorra a fiatalok: Fekete Imre, a bátor népfelkelő-vezér, Abancourt Károly, Dembinski ifjú hadsegéde, Szacsvai Imre, a debreceni országgyűlés jegyzője, akinek neve Magyarország függetlenségi nyilatkozatának okmányán hivatalból szerepelt, Csernus Menyhért, a negyvenéves pénzügyminiszteri tanácsos, akit Csernátony Lajossal tévesztett össze, s helyette akasztatott fel a könnyűkezü hóhérvivatal. S egy reverendát is meghimbált azon a kisudvaron az októberi szél: mert a reverendát addig tisztelik csak az urak, míg nekik miséz. Aki ezt a reveren-

dát hordta, Gonczeky János, a szabadságharc tábori papja, nem nekik misézett.

Nem, újra nem hiába viseli a Szabadság nagy nevét e tér, ott az Újépület, a pesti Bastille helyén. Vértanúk halála szentelte fel a szabadságnak azt a teret, a pesti vértanúké, Budapest szívében. S az utcák, melyek aradi vértanúknak s Beloiannisznak nevét viselik, a terek, melyeken Batthyány örökmécsé és Ságvári emléktáblája áll – a magyar szabadság s a világszabadság e panteonja a zsarnok hajdani börtöne helyén nem véletlenül veszi körül a felszabadító hősök obeliszkjét ott, a Szabadság tér közepén. Ritkán beszélt ily történelmi nyelven, ily kemény logikával városfejlődés és városrendezés.

A szabadság forró jajkiáltásainak, a pesti Bastille-nak hűlt helyén azoknak a hősöknek obeliszkje áll, kik unokáikban büntették meg a pesti vértanúk hóhérait, s megtisztították tőlük e földet s e várost.

Nekik szóljon – és még valakiknek október hatodikán, vértanúinkkal együtt, az emlékezés. Még valakiknek, akiknek itt kilencvenhat esztendeig nem járt október hatodikán megemlékezés. Nem járt – mert vértanúink hóhérait, a fő hóhérnak, Haynaunak személyében, már száznál több éve büntették meg ők.

A Barclay-féle sörgyár munkásaira emlékezzünk. Londoni munkásokra, akik félholtra verték, mikor a gyárban, előkeelő külföldi turistaként, a civilruhás osztrák tábornoszernagy megjelent. Kiseprűzték onnét, úgyhogy végül egy illemhelyről húzták elő az életmentő rendőrök. Ugyanazok a londoni bobbyk, akiknek utódai London munkásainak akarásával ma is szembeszállnak: szétverik őket, ha túlságosan „csoportosulnak”. Amint csoportosultak egykor Haynau körül is. Munkájuk szerszámaival csoportosultak, melyeknek boldogabbik végét Magyarország és Olaszország forradalmainak hóhéra érezte meg.

Marx akkor Londonban élt, londoni munkásokkal érintkezett.

Nem biztos, csak lehet, hogy egynéhánnyal a Barclay-féle gyár munkásai közül is. De biztos, hogy azokban a londoni munkásokban a nemzetközi forradalmi szolidaritás hatalmas ösztöne már-már világosodó tudata működött.

Ennek is emléknepja Október Hatodika, amikor meghaltak hazájukért s a világszabadságért az aradi s a pesti vértanúk.

*A kiváló költő, író, műfordító és publicista cikke 1953. október 6.-án jelent meg a *Magyar Nemzet*ben, amely akkor még a legjobb magyar napilapok közé tartozott.

AZ OROSZ-GRÚZ KONFLIKTUSRÓL

Két cikk a nemzetközi sajtóból

Serge Halimi: Oroszország vissza-tér. („Le Monde diplomatique”, 2008. szeptember)

Ha előre tudjuk, ki személyesíti meg a jót, ki a rosszat, könnyebb követnünk a történelmet. A jóknak, mint Grúzia, kötelességük megóvni területi integritásukat szomszédjaik szeparatista mesterkedései ellen; a rosszak közé tartozó Szerbiának viszont el kell fogadnia az albán nyelvű kisebbség szeparatista törekvéseit, különben a NATO bombázni fogja. Még épületesebb az erkölcsi tanulság, ha a kedves Amerika-barát grúz elnök hazahívja országa területi integritásának védelmére annak a katonai kontingensnek egy részét, amelyet ő küldött Irak megszállására.

Augusztus 16-án George W. Bush elnök teljes komolysággal felszólította az ENSZ Biztonsági Tanácsát: határozatban mondja ki, hogy „Grúzia függetlenségét, szuverenitását, területi épségét, határainak sérthetlenségét éppúgy tiszteletben kell tartani, mint bármely más nemzetét”. Tehát csak az Egyesült Államoknak lenne joga az egyoldalú cselekvéshez, ha úgy ítéli, vagy azt állítja, hogy biztonsága kockán forog.

Az orosz vezetők látták, hogyan segíti Ukrajnában és Grúziában a Nyugat a „narancsos forradalmakat”, látták a Varsoói Szerződés egykori tagállamainak csatlakozását a NATO-hoz, amerikai rakéták telepítését lengyel földre, megannyi elemét annak a régi stratégiának, amely Oroszország meggyengítésére irányul, bármilyen rendszerük legyen is az oroszoknak. „Oroszország nagyhatalommá lett, ez az, ami aggaszt bennünket” – mondta a francia külügyminiszter.

Zbigniew Brzezinski, aki 1980-ban felépítette Washington rendkívül veszélyes afganisztáni stratégiáját (a kommunisták legyőzése érdekében nyújtunk katonai támogatást az iszlámistáknak), közelebbről is megvilágította a szóban forgó térség vonatkozásában az amerikai terveket. „Grúzia megnyitja előttünk az utat a kőolajhoz, az azerbajdzsáni, Kászpi-tengeri és közép-ázsiai gázhoz; tehát stratégiai adut jelent számunkra.” Brzezinski nem vádolható ingatagsággal: ő már Jelcin idején is, amikor Oroszország halódott, el akarta zavarni az oroszokat a Kaukázusból és Közép-Ázsiából, hogy biztosítva legyen a Nyugat energia-ellátása. Azóta Oroszországnak jobban megy, az Egyesült Államoknak rosszabbul, a kőolaj pedig megdrágult.

Grúzia – elnöke provokációinak áldozata – kénytelen lesz elszenvedni e három tényező dinamikáját.

Seumas Milne: Ez az USA terjeszkedésének, nem az orosz agresszióknak a története. („The Guardian”, 2008. augusztus 14.)

A kaukázusi vérontás hat kegyetlen napjának a kimenetele a hányingert kelthő képmutatás áradatát indította el a nyugati politikusok és médiájuk körében. A megszólalók az orosz imperializmus terjeszkedő politikája ellen mennydörögtek, az USA alelnöke, Dick Cheney kijelentette, hogy „az orosz agresszió nem maradhat válasz nélkül”, és George Bush sem fukarkodott az Oroszország elleni kirohanásokkal.

Az említettek „véletlenül” ugyanannak az országnak a vezetői, amely, Grúzia részvételével, 2003-ban hamis indokkal – és emberéletek százezrei árán – megszállta Irakot, egy *szuverén államot*. Vagy éppen annak a két kormánynak az irányítói, amely meggátolta a tűzszünetet 2006 nyarán – amikor Izrael porrá zúzta Libanon infrastruktúráját, és több mint

ezer civil lakost ölt meg bosszúból három katonájának megölése, illetve kettő foglyul ejtése miatt.

Az orosz agressziót kiáltó őrvjögés-áradat el akarja feledtetni, hogy a háborút valójában Grúzia kezdte, amikor általános támadást indított Dél-Oszétia ellen „az alkotmányos rend helyreállítása” céljából, vagyis egy olyan terület feletti uralomért, amely sosem állt az ellenőrzése alatt. A grúz csapatok Dél-Oszétia fővárosában, Chinaliban több száz civilt, illetve az 1990. évi békeegyezmény értelmében ott állomásozó orosz katonát öltek meg.

Az események valódi okának megértése érdekében emlékeztetünk rá, hogy a NATO az utóbbi évtizedben hajthatatlanul terjeszkedik Kelet felé, előszeretettel a volt szovjet területeken; az USA Közép-Ázsiában számos oroszellenes báb-kormány megszületését segítette elő; mostanában pedig a Bush-kormányzat Kelet-Európában készíti elő rakétavédelmi rendszerét – leplezetlenül Oroszország ellen.

Hírek a balra tartó Latin-Amerikából

Kriván Bence: Chávez bebetonozta hatalmát

Hugo Chávez elnök államosította a teljes venezuelai cementipart, hogy bebetonozza hatalmát, és továbbvigye országát a szocializmus felé vezető úton. Chávez eddig a teljes olajipart, az áramszolgáltatókat és a meghatározó távközlési és acélgyártó cégeket vette ismét Caracas szárnyai alá. A cementipar államosítását az elnök azzal indokolta, hogy a jobban fizető külpiacokra adják el terméküket, miközben odahaza hiány van az építőipar nélkülözhetetlen alapanyagából. Ez pedig tarthatatlan. Az államosítás, az árak központi szabályozása révén a szegény családok ezrei számára is elérhetővé válik a saját otthon megteremtése - érvelt az elnök, akinek társadalmi támogatottsága töretlen. A magas olajárak fényében kiváló üzletnek bizonyult az energiaipar államosítása. A Petroleos de Venezuelához került létesítmények üzemeltetése csak az első negyedévben 80 százalékkal magasabb, 3,45 milliárd dolláros profitot hozott az állami cégnek, amelytől a költségvetésbe vándorol a pénz nagy része. Az olajszektor 2008-ban kilencmilliárdot tejel, amit a szociális programok

ra használnak. Az államosított cégekért Venezuela a folyó évben 11 milliárd dollárt fizet.

Honduras csatlakozik az ALBA-hoz.

Augusztus végén Tegucigalpában, Honduras fővárosában, Manuel Zelaya elnök aláírta országa csatlakozását az ALBA szerződéshez. A ceremónián jelen volt Chávez venezuelai, Daniel Ortega nicaraguai és Evo Morales bolíviai elnök. Honduras csatlakozása újabb lépés a népek együttműködése felé – méltatta az eseményt Chávez.

Az ALBA kereskedelmi szerződést, teljes nevén Bolíviai Alternatíva Amerika Népei Számára (spanyolul: Alternativa Bolivariana para los pueblos de Nuestra América, ALBA), 2005 elején hozták létre, mint együttműködési lehetőséget Venezuela és Kuba között. Bolívia 2006-ban, Nicaragua 2007-ben, Dominika 2008-ban csatlakozott.

Az ALBA létrejötté haladó-baloldali válasz volt az USA által uralt Amerikai Szabadkereskedelmi Társulásra (ALCA/FTAA). A szervezet neve a spanyol gyarmatosítók ellen küzdő latin-amerikai szabadságharcosra, Simón

Bolívarra utal. Ahogy a XIX. században Bolívar egy egységes és független Latin-Amerika megteremtéséért küzdött, úgy kívánnak a résztvevő országok mai baloldali vezetői többek között gazdaságilag függetlenedni az Egyesült Államoktól és az Európai Uniótól. Az Alba szó egyébként spanyolul hajnalpírt jelent.

A tagországok közötti speciális együttműködés keretében Venezuela kedvezményes áron szállítja partnereinek a kőolajat.

Egyébként 2008. májusában jött létre az UNASUR (Dél-Amerikai Nemzetek Uniója), amelyben az összes 12 latin-amerikai ország részt vesz. Távlati célként egy az EU-hoz hasonló közös gazdasági és politikai tér kialakítását tűzték ki. A belső vámkat kb. egy évtized alatt szeretnék megszüntetni. Hasonló összefogás célú szervezet még a közös tv, a teleSUR, a kőolajipari Petrosur és Petrocaribe, valamint a közös bank, a Banco del Sur.

Bolívia: 63% Evo Moralesnek! Gratulálunk!

A Magyar-Venezuelai Szolidaritási Társaság állásfoglalása

A szélsőjobboldali ellenzék kezdeményezte bizalmi népszavazáson, augusz-

tus 10-én, a lakosság 63%-a arra szavazott, hogy Evo Morales, a baloldali, indián származású elnök, hivatali ideje lejártáig, 2011-ig irányítsa Bolíviát. (2004-ben Hugo Chávez venezuelai elnök ugyanilyen népszavazáson 60 %-ot kapott). Moralest 2005-ben még csak 53,7%-os támogatottsággal választották meg. La Paznak, Bolívia fővárosának főterén, több tízezer ünneplő előtt az elnök elmondta, hogy a neoliberalizmus ellenében az új út győzött. Az előbbi a kapitalizmus erősödését, és a külföldi tőke beáramlását jelentené a térségbe, míg az új út a kizsákmányolás, a kapitalizmus elleni további harcot, a külpolitikában Kuba és Venezuela felé való további közeledést, belpolitika terén pedig elsősorban az indián lakosság jogainak szélesítését és földosztást. Győzött tehát az új út! Gratulálunk! (Rövidített szöveg.)

Budapesti, 2008. augusztus 11.

Népszavazás az új alkotmányról Bolíviában

Evo Morales elnöki dekrétummal népszavazást írt ki az alkotmányról december 7-re. Ugyanezen a napon tartanak népszavazást arról, hogy milyen mértékig számolják fel a nagybirtokokat: 1000 hektárnál, vagy 500 hektárnál húzzák-e

meg a határt? Egyben megválasztják a főváros La Paz, és Cochabamba város nemrég leváltott tartományi vezetőjének utódát is.

A szavazás napja tehát politikailag hatalmas jelentőséggel bír a latin-amerikai ország életében. Az új alkotmányt tavaly decemberben fogadta el az alkotmányozó gyűlés, de 2008. első felében a szenátusban többséget élvező szélsőjobboldal megakadályozta a ratifikálást. Ugyanebben az időben indultak meg utcai zavargások a reakciós ellenzék vezetésével. Ennek a szakasznak remélhetően véget vetett a fentebb említett, augusztusi bizalmi népszavazás.

A Bolíviai Indiánok Szövetsége (Cidob) támogatásáról biztosította az új alkotmányt, és kijelentette, hogy egy új Bolívia megteremtését támogatja. „*Döntő pillanathoz érkeztünk, ahol minden olyan társadalmi réteg követelése érvényesül, amely eddig Bolíviában áldozat volt. Most az egyén demokratikusan választhat, hogy melyik állammodellt szeretné*” – mondta Adolfo Chávez, a Cidob végrehajtó titkára.

(Forrás: Magyar-Venezuelai Szolidaritási Társaság, Népszabadság, 2008. augusztus 21.)

NAGYÍTÓ extra

Szilágyi Gyula: Munkát! Kenyeret!

A legjobb, ha kicsit közelebről megvizsgáljuk a bérmunka társadalmát. Tetszetős kategória és megejtően logikus: ha dolgozol, van pénzed, s ha pénzed van, akkor fogyasztasz. Öltözködhatsz, utazhatsz, szívhatsz a Chesterfieldet, ihatod a Coca-Colát, zabálhatsz a banánt meg a datolyát. Van hiteled, lesz lakásod, plazmatéved, pezsgőfürdő, szaunád. Ettől már a mi kutyánk kölyke vagy... Csak arra ügyelj, hogy ne légy felesleges. Esténként tarts önvizsgálatot: mit tettem ma a munkaadómért? Mit kell tennem holnap, hogy még jobban működjön a kombinát? Ne légy beteg, ne szülj gyereket, mert az csak homok a fogaskerekek között. Ne légy fiatal, mert az még tapasztalatlan, és ne légy öreg, mert az már nem bírja a tempót. Termelni könnyű, eladni nehéz. Tehát tanulj meg eladni. Adj el bármit, ami eladható és mindent, ami felesleges. Elsősorban önmagad... Mert aki rossz, az kikerül a családból. Nekem ennél jobban tetszik „a munkabér a munkaerő ára” megfogalmazás. Még akkor is, ha csak „cincog zsebünkben”. Merthogy a nagy többségnek a bérmunka világában is csak cincog. Bónuszként viszont megnézheted kedvenc tévésorozatotad, filmedet, vetélkedődet,

bekukkanthatsz a sztárok csillogó világába... Így alakul ki az osztály nélküli társadalom. Ha nincs osztály, akkor nincsenek osztályérdekek. Ha nincsenek osztályérdekek, nincsenek érdekellentétek. Az ezeréves béke birodalmában élünk. Csak a belépőt kell megváltani. Vagy pénzzel vagy tudással. Ha mindkettő hiányzik, akkor elkárhazol. És nem is lesz kibírhatatlan. Mert akkor ordítanál, rongyaidat ráznád, sebeidet mutogatnád, és sapkádat levéve koldulnál a kapuk előtt. Te munkát kérsz, mi pénzt adunk neked. Cserébe azt várjuk, hogy húzd meg magad. A világ igazságtalan. Nem kell tudnod, hogy miért. Ne kínlódj olyan dolgokkal, hogy tőkés meg tőke. Ezek nagyon régi szavak.

Nem tudod, hogy hetven-nyolcvan évvel ezelőtt azok az emberek, akik ilyen helyzetben voltak, mint most te vagy, tanulni kezdtek. Úgy hívták magukat, hogy munkásegylet meg munkáskör, és előadókat hívtak, akik elmagyarították nekik, hogy jobb is lehetne a világ. Hozzátették azt is, hogy azért a jobb világért harcolni kell.

A bérmunka társadalmában nem vagy magára, a bérmunka világa törődik veled. Ne sírd vissza azt a negyven évet, amikor mindenki munkához juthatott, hidd el: ez

csak a megszépítő messzeség. Szörnyű idők voltak azok: órákig kellett sorba állni a banánért, nyáron kifogyott a sör az üzletekből, minden újság ugyanazt a hülyeséget írta, összesen két tévéműsort lehetett nézni, s hetekig rohagáltunk hengerfejtömítés után, ha lerobbant a tízéves Trabant. Most meg a gyermeked ingyenebédet kap az iskolában, mert a múltkor rosszul lett az éhségtől, mi pedig majd szigorúan őrzött számlára küldjük neked a rendszeres szoc. segílyt, hogy a falu uzsorásai ne tudják kiverni belőled sok százezer forintra növekedett adósságot.

Hát valahogy így látom én a bérmunka társadalmát, a harmadik évezredben felfedezett kései magyar csodát. Persze lehet, hogy tévedek. Magának még tananyag volt a Kommunista Kiáltvány. Talán emlékszik is az első sorára: Kísértet járja be Európát, a kommunizmus kísértete. Ma én ezt úgy kezdeném, hogy: „Vigécek háznak Hunniában, a megtévesztés vigécei. Két ismertetőjegyük van: sokat hazudnak, és nagyon gazdagok”. (Teljes névtelenséget kérő, 74 éves nyugdíjas)

(Élet és Irodalom, 2008. 32. sz.)

NAGYÍTÓ

Ferge Zsuzsa: Mások helyett haragudjunk inkább a szegényre?

A nyolcvanas évek végén empatikusabb társadalom voltunk. Ma már az öngondoskodás fontosságát hangoztatjuk, miközben a rendszerváltás óta másfél millió ember helyzete vált kilátástalanná. A szegény ember méltóságát naponta megtapossák. Érzékeltetik vele: más, kevesebbet ér. A közbecsülés hiánya az önbecsülést ássa alá. Ma a városok hatósági eszközökkel távolították el a koldust. Nem azzal védik a polgáraikat, hogy hajlékot adnak a rászorulóknak, inkább láthatatlanná teszik őket. Egyre inkább számít, ki hova születik. Az úgynevezett jóléti állam fenntarthatatlansága kelet-európai védekező mese. A nyugat-európai jóléti kiadások a GDP arányában általában nőnek vagy szinten maradnak. Mi egyre távolabb kerülünk tőlük. A segély alapösszege ma a nyugdíjminimum 90 százaléka, 26 500 forint. Kevesebb, mint a létminimum fele. Ennél csak a gyermekek kaphatnak többet. A segélyezettek többsége azonban gyermektelen. Legfőljebb 50 ezer gyerek élhet ilyen családokban. A segély átlaga így családonként havi 32 ezer forint, a teljes összeg pedig hat gyermek esetén sem lehet magasabb, mint a nettó minimálbér. Ha ezt tovább csökkentik, arra fognak haragudni, aki a mai 55 helyett 45 ezret kap. Ám a javasolt megoldások zöme inkább zsigeri, mint racionális. Mégis lehet manipulálni vele a társadalmat: mások helyett haragudjunk inkább a szegényre. A kormány a segély csökkentése mellett a közmunkát is erőltetné. Sokan azért támogatják, mert szerintük munkára szoktat. A valóság az ellenkezőjét bizonyítja. Az emberek biztos, szerződéses állásra vágyanak. Nem köztudomású, pedig igaz, hogy a munkanélküliek körében a cigányok között arányosan jóval több a regisztrált munkakereső, mint a nem cigányok körében. Arányuk mégis nő a szegények között. A hazánkban élő nyolcszáz ezer cigány fele szegény. A nem románoknál ez az arány még a gyerekek között sem éri el a húsz százalékot. A romaszegénység alapvetően munka kérdése. A munkaadók akkor sem vesznek fel cigányt, ha diplomája van. A többség persze a nem cigány munkanélkülieknél is szakképzetlen. (*Krug Emília* interjúja, 168 óra online, 2008. augusztus 18.)

Tamás Gáspár Miklós: Az ellenforradalom lelki szegényei

A Magyar Gárda nem sejti, hogy a tö-

kés rendszer legfontosabb politikai funkcióját teljesíti: a tőketulajdon nélküliek munkára kényszerítését olyan társadalomban, amelyben nincs jogi munkakényszer, mint az úrbéri rendszerben a robot. Csak a polgári társadalmat védjük akkor, amikor a jogi munkakényszer ellen tiltakozunk. A munkakényszer törvényesítése és politizálása kifelé mutat a polgári liberális demokráciából - a faszizmus felé. A "segélyt munkáért" nevezetű hazug és alantas demagógia látszólag a romák ellen irányul - hangsúlyoznunk kell, hogy csak látszólag, hiszen az érintetteknek a fele se roma. A futótűzként terjedő fajgyűlölet elfogadtatja a tőkevagyon nélküli dolgozókkal, munkanélküliekkel, nyugdíjasokkal, tanulókkal, hogy értelmes és erkölcsileg helyes saját osztályérdekeik ellen cselekedniük. Ezért nem váltott ki semmiféle tiltakozást, hogy a szocialista kormány - engedve a "pártok fölötti", aktív rasszista-antiszociális közvélemény-töredék erő nyomásának, a félrevezetett többség értetlen tétováságát pedig (rövidlátóan) politikailag használhatatlannak ítélve - csökkentette a segélyek összegét, hogy "munkára serkentse" azokat, akiknek persze nincs semmiféle munka. Ebben a kulcskérdésben a szocialista kormány, a populista-rasszista helyhatóságok és a Magyar Gárda között az égvilágon semmi különbség nincs. Erre jön most a tervezett népellenes, a gazdasági növekedés vonatkozásában fatális adóreform, amely avval a nessel, hogy kifogja a Fidesz dagadó vitorlájából a szelet, tkp. végrehajtja a Fidesz és az SZDSZ (nagyjából azonos) adópolitikáját, csak kevésbé koncepciózusan, azt az adópolitikát, amelynek a hagymázos képtelenségét olyan ékesszólóan szidalmazta egy bizonyos Gyurcsány Ferenc 2006 daliás tavaszán. Az "élő munka terheinek csökkentése" ugyanis hatalmas rést üt a költségvetésbe, amelyet nyilván csak újabb privatizálásokkal, az infrastruktúra-fejlesztés további visszafogásával, a környezetvédelem, a betegségmegelőzés, a kultúra és hasonlók forrásainak szűkítésével lehet betömni. A szocialista kormány "veszi" a Magyar Gárda és a nagytőke egybehangzó üzeneteit, és végrehajtja őket. Kiürésítve a trilaterális érdekegyeztető tanácsot (amelyben részt vettek a "munkaadók", a "munkavállalók" és a kormány, tehát a tőkének csak kétharmados többsége volt), új gazdaságpolitikai tanácsadó testületet állít föl, amely-

ben a több tucat tőkés egyesület reprezentánsai mellett a dolgozóknak mindössze egy képviselője foglalhat majd helyet. (*Élet és Irodalom*, 2008. 33. sz.)

Róna Péter: Rossz tanács az adókról

A nagy nemzetközi adótanácsadó cégek „egy széles körű gazdasági, befektetői réteg” megbízásából adóreform-javaslattal álltak elő. Ezzel egyidejűleg az SZDSZ egy olyan levelet intézett a pénzügyminiszterhez, amelynek valóságos célja a javaslatok útjának egyengetése. Összességében a javaslat mintegy 2000 milliárd forintot lapátolna át a jobb módúaknak és a vállalatoknak, és mintegy 1000 milliárdot venne el a szerény körülmények között élőtől és a szociális ellátásokból. Az urak persze úgy gondolják, hogy a társadalom kettészakadását lehet a végtelenségig növelni, hogy a költségvetés kifeszített állapota nem a kettészakadás ápolásának kényszeréből, hanem a kormány meggondolatlan bőkezűségéből fakad. Tévednek. A magyar gazdaság kibontakozásának alapfeltétele a kettészakadás visszafordítása. A jelenlegi állapot csak a feszültséget, az intoleranciát, a csúnya összetűzéseket fokozza az alkotó együttműködés helyett. A kormány jól tenné, ha a csomagot bontatlanul visszaküldené a feladónak. (*Népszava Online* - 2008.07.25.)

A Magyar Gárdát a fideszes vezetőségű önkormányzatok hívják

„Aki a Magyar Gárdát hívja segítségül, nem örült, csak kétségbeesett, mert a magyar államtól nem kap segítséget” – jelentette ki a minap Kósa Lajos. A Fidesz politikusai ritkán nyilatkoznak a Magyar Gárdáról, inkább szótlanul tűrik, helyben, az általuk vezetett településeken pedig gyakran tárt karokkal várják a köztársasági elnök és a parlamenti pártok által is elítélt szervezetet. Igaz, Orbán Viktor Fidesz-elnök csak utolsóként, hosszas „unszolásra” fogalmazott meg egy nagyon óvatos elhatárolódást, ami úgy hangzott: a gárda megalapítása rossz válasz a Magyarországon tapasztalható problémák, a válság megoldására. (*Népszava Online* – *Belpolitika*, 2008.08.23)

George Monbiot: Az USA rakétavédelmi rendszere

Oroszország most rakétáit Lengyelországra, a Cseh Köztársaságra és az Egyesült Királyságra fogja irányítani, válaszul arra, hogy bekapcsolódtak a rakétavédelmi rendszerbe. Ez felveti: mit ér a

rendszer? Mint állítják, a jelenlegi sebesség mellett, a megbízható rakétavédelemig már csak 50 év van hátra. A rossz hír az, hogy az elmúlt hatvan év során eddig mindig 50 év hiányzott. A rendszert ugyanis 1946 óta fejlesztik, és eddig semmi végleges eredmény. Ráadásul a rakétavédelem drága, a kijátszásához, a becsapásához szükséges intézke-

dések azonban olcsók. Az USA 120-150 milliárd dollárt költött a programra, amióta Ronald Reagan azt 1983-ban újraindította. George Bush alatt a költségek növekedése felgyorsult. A Pentagon a következő öt éves szakaszra 62 milliárdot igényelt, ami azt jelenti, hogy a teljes költség 2003 és 2013 között 110 milliárd USD lesz. A Pentagon nemrég új fi-

nanszírozási rendszert talált fel. Egy Pentagonon irányelv szavaival, a spirális fejlesztés azt jelenti, hogy "a végső állapottal szembeni követelmények a program kezdetekor nem ismeretesek". Valójában arról van szó, hogy a fejlesztések és a költségek spirálisan kicsavarodnak az ellenőrzés alól. (*Guardian*, 2008. aug. 19.)

Fidel Castro a Kubát sújtó természeti csapásokról

Rövid időn belül három hurrikán csapott le Kubára. Már az első, a *Gusztáv*, hatalmas károkat okozott. Fidel Castro így írt erről a *Granma* (a Kubai Kommunista Párt központi lapja) szeptember 3-i számában:

„Őszintén mondom: a hurrikán rombolásairól sugárzott tv-felvételek arra a pusztításra emlékeztettek engem, amelyet hirosimai látogatásomkor láttam. Nem ok nélkül állítják, hogy a hurrikán

olyan óriási energiát szabadít el, amely néha a Hirosimára és Nagaszakira ledobott atombombák energiájának több ezer-szeresével egyenlő.”

„Most arra kell összpontosítanunk erőfeszítéseinket, hogy élelmezni tudjuk a hurrikán áldozatait” – írja Castro. – Az Ifjúság Szigetén az elektromos kemencékkel és generátorokkal ellátott 16 péküzemből csak kettő működik; kenyérré és kétszersültre van szükség, óriási mennyiségű építőanyagra, és nem elég megrakni a kamionokat, gondoskodni kell róla, hogy célhoz is érjenek, mert a szigetet elárastotta a tenger. „Fegyveres erőink különlegesen kiképzett alakulatokat küldtek a légi és földi szállítások lebonyolítására. A gépek most már éjjel-nappal le tudnak szállni a sziget repülőterén. Minden szervnek, minden embernek megvan a feladata, semmi sem pattan elő a semmiből. Csupán a legelemibb szükségletek kielégítéséhez is dollármilliárdok kellenek. Csak a nép munkája teremtheti ezt elő, senki más nem fog helyettünk dolgozni.”

„Levelet kaptam Kcho festőművész-től, aki repülőn érkezett a szigetre – szü-

lőföldjére. Idézem néhány részletét: »Kedves Fidel, nem tudom szavakba foglalni azt, amit az Ifjúsági Szigeten tegnap láttam. 38 évet éltem, de sohasem láttam semmi hasonlót, és akárhivvel beszéltem, egyikük sem élt át ennél rosszabbat. Sokan maradtak fedél nélkül, elpusztultak a bútoraik, hűtőszekrényeik, ágyneműjük, mindenük; a 25 000 lakosból – a jelenlegi, nem teljes számítások szerint – húszezren kárt szenvedtek valami módon, és ezek közül tízezernek nincs hol laknia. Mégis: hihetetlenül bátrak és kitartóak, dolgoznak éjjel-nappal, alig alszanak. ... A kórházban embertelenek a körülmények, csak az emberek akaratának és meggyőződésének köszönhető, hogy mégis megy a munka.«”

A következő hurrikán, a *Hanna* pusztításait Castro így összegezte: Tudom, milyen hatalmas erőfeszítéseket kell tennie a forradalomnak, amikor hurrikánok törnek az országra, széles övezetekben lecsapnak a gazdasági és szociális központokra, végeérhetetlen esők kíséretében; a folyók kiöntenek, és mindent elsöpörnek, ami útjukba akad. Ezrével mennek tönkre a veteményesek, a tejet, to-

jást, húst termelő gazdaságok, bonyolult öntözőrendszerek; tíz- és tízezer hektárnyi cukornád, gabona, gyümölcsös, közvetlenül aratás és szüret előtt; szelek és esők zúdulnak le az iskolákra, klinikákra, üdülőkre, művelődési házakra; otthonokat, gyárakat, áruházakat, utakat és hidakat rombolnak szét. A természeti csapás ezúttal, kisebb vagy nagyobb mértékben, az egész országot sújtotta.

Százezrek dolgoznak megfeszített erővel a helyreállításon. A készletek fogy-

nak, kimerülnek. Az élelmiszerellátásra mért csapás nagyobb, mint valaha. De ez a mi országunk, bolygónk minket illető része, amelyet óvnunk és fejlesztenünk kell.”

Hamarosan megjött a harmadik vihar, az *Ike* nevezetű. Castro „Hurrikánok ostromában” címmel írt róla. „Három hurrikán pusztította országunkat, némelyik országgrészt kétszer is érte a csapás. Az egész világ megcsodálta népünk magatartását. Ellenségeink cinikusan a kezüket dörzsölgették, de az is kitűnt, hogy sok barátunk van, aki kész együttműködni népünkkel. A szolidaritás hosszú éveken át elvetett magjai meghozták gyümölcsüket. Oroszországból és máshonnan, több ezer kilométeres távolságokról, még olyan kis országból is, mint Kelet-Timor, repülőgépek érkeztek olyan termékekkel, amelyeket nem súlyukkal, térfogatukkal, áraikkal kell mérni, hanem a bennük megtestesült szolidaritással.”

„E pillanatban hurrikánok ostromolnak bennünket. Nagyobb szükség van, mint valaha, a racionalításra, harcra a pazarlás, élődsiség, elkényelmesedés ellen. Feltétlen becsületességgel kell cselekedni, demagógia nélkül, az opportunizmusnak tett bármiféle engaedmény nélkül. A forradalmi harcosoknak példát kell mutatniuk. Mindent a népnek kell szentelniük, szükség esetén az életüket is.”

Szolidárisak vagyunk a hurrikán sújtotta Kubával!

A Marx Károly Társaság csatlakozik a világszerte megszervezett segélyakcióhoz. Pénzgyűjtés indítunk a kubai károcsultak javára. Kérjük tagjainkat és olvasóinkat, hogy hozzájárulásukat az MKT 11711041-20859590 számú OTP számlájára küldjék. Az összeg Társaságunk postai csekkén és banki átutalással is feladható. Kérjük, a közlemények rovathba írják be: Kuba javára.

A segélyeket „nem térfogatukkal, áráikkal kell mérni, hanem a bennük megtestesült szolidaritással.” (Fidel Castro).

A pekingi olimpiáról*

A XXIX. nyári olimpiai játékokkal a Kínai Népköztársaság megmutatta, hogy nemzetközi tekintélye megalapozott.

A játékok megrendezése nem volt könnyű feladat. Meghiúsítására a vetélytársak és a politikai ellenfelek minden tőlük telhetőt megtettek. Kifogásolták a környezeti adottságokat, az infrastruktúra feltételezett hiányát, elsősorban pedig megpróbálták újból kijátszani az „emberjogi” kártyát. Jellemző, hogy a Sydney-i olimpia alkalmából emberjogi aggályok nem voltak, pedig a bennszülött lakosság helyzete miatt éppenséggel lehettek volna. Csak az 1980-as moszkvai olimpián volt példa hasonlóra, amikor az USA és hatvan szövetséges vagy függelék-ország bojkottálta a játékokat. Most Tibet ürügyén próbálták az olimpiát Kína külkapcsolatainak katasztrófájává züllesztetni. Egész hálózatokat építettek ki, hogy botrányba fullasszák az olimpiai láng hagyományos nemzetközi körútját. Magában Tibetben olyan erőszakhullámot szerveztek, amely számos áldozatot követelt a polgári lakosság köréből. A zavargásokat kiterjesztették a Hszincsiang Ujgur Autonóm Területre is.

Ezek a próbálkozások egytől egyig kudarcot vallottak, nem utolsósorban a váratlan ellenállás miatt – például a külföldön tanuló kínai diákok részéről, akik erőteljes ellentüntetésekben álltak ki ha-

zárjuk védelmében. Az ellendemonstrációkat a hatóságok feloszlatták, a kínai diákokat a sajtó a kommunista propaganda áldozatainak tüntette fel.

A játékok alaposan rácăfoltak a rosszulindulatú jóslatokra. Peking szmogmentes volt, a sportolók sorra rekordokat döntöttek meg. A jóslat incidensekre nem került sor, a játékok megzavarására irányuló néhány kísérletet a hatóságok hamar leszerelték. A világ népei meggyőződhetnek róla, hogy milyen bravúrokra képes egy fejlődő ország a szervezésben és a nem-

zetközi együttműködésben. Az olimpia leleplezte a Kína-ellenes propaganda hangsúlyait, pánikkeltését és fölényeskedő, lekicsinylő előrejelzéseit.

A pekingi olimpián a kínai sportolók 100 érmet nyertek, ebből 51 volt arany. A hivatalos éremlista második helyére a legutóbbi olimpiákon első helyen végzett Egyesült Államok szorult, 36 aranyéremmel és összesen 110 éremmel.

*Bob Briton cikke a The Guardian c. ausztrál kommunista hetilapban.

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG KÖZLEMÉNYEI

- Augusztus folyamán Türei Dénes és Balta Fruzsina ifjú tagtársaink szervezésében Társaságunk több tagja látogatást tett BAZ megyében, Rudabányán és környékén. Jártak többek között Somsályon, ahol a község lakóinak 95%-a nyomorgó cigány. A körutazás során sok elszegényedett emberrel, több polgármesterrel, önkormányzati képviselővel és a Borsodi Civil Közéletiek Szövetsége civilszervezet aktivistáival beszélgettek, főként a szociális gettóról, a munkanélküliségről, a szociális segély és a munkakényszer viszonyáról.
- **2008. szeptember 13-án** folytatjuk az *Új dokumentumok a sztálini korszak történetéről* c. műhelyvita-sorozatát. **Hirschler Tamás**, Társaságunk ügyvezető titkára ismertet egy dokumentumkötetet a nagy perekről. A szerző a rendszerváltás után az orosz kormány igazságügyminisztere volt. A viták tartalmát részletesebben a sorozat lezárta után fogjuk ismertetni a *Dialektikában*.
- **Az V. Európai Szociális Fórumot** szeptember 17. és 21. között rendezik meg a svédországi Malmöben. Társaságunk nyolc tagja részt vesz a Fórumon. Négyen közülük előadásokat tartanak; **Aradi Pál** elvtársunk (BAZ megye), a cigányságnak és Európa szegény, szociális gettóban élő embereinek szószólójaként, a megnyitó egyik szónoka lesz. Az ESZF-re 20 ezer embert várnak Európából és a világ más részeiből. Kelet-Európát mintegy kétezren képviselik.
- **Szeptember 19-én**, pénteken 16 órakor, **dr. Mocsáry József** tart előadást központi Fórumunkon **A magyar mezőgazdaság szétveréséről**.
- **Központi fórumunk októberi összejövetelén**, 17-én, pénteken 16 órakor, előzetes terveink szerint **Venezuela bolívari forradalma** lesz a téma, reményeink szerint venezuelai előadóval.
- **A Dialektika** következő (októberi-novemberi) száma november elején jelenik meg.

KEDVES OLVASÓINK!

Jelen lapszámunkban „Véleménygyűjtő lapot” találnak. Kérjük, segítsék a szerkesztőség és a terjesztők munkáját, és a kérdőívet kitöltve küldjék el szerkesztőségünknek.

Lapszámunkkal befizetési csekket is küldünk. Kérjük, hogy aki ebben az évben még nem fizetett, szíveskedjék átutalni a tagdíját, illetve hozzájárulását a Dialektika előállításához. Az MKT-tól kevesebbet vonnak le átutalási költség címén, ha a befizetés az OTP fiókban történik. Számlaszámunk: 11711041-20859590.

A Marx Károly Társaság évi tagdíja (a Dialektikával együtt) 2500 forint. Aki nem tagunk, de újságunk rendszeres olvasója, attól lehetőség szerint 1500 forint támogatást kérünk.

A nagyon szegényektől nem várunk befizetést, de kérjük, hogy aki teheti, nagyobb összeggel támogassa Társaságunkat és a Dialektikát.

Köszönettel: az MKT vezetősége

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaks lapja

Felelős kiadó: a Társaság elnöke
1067 Bp. Eötvös u. 2. **Tel:** 342-1068
Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
OTP számlasz.: 11711041-20859590

Nytsz.: 75/763/1997
Internet: <http://dialektika.extra.hu>
Felelős szerkesztő: dr. Rozsnyai Ervin
Nyomás: Vasas-Köz Kft. Budapest